

Ders : **Maliye Politikası**

Konu 11 : **Finansal krizler ve maliye politikaları**

Prof. Dr. N. Semih ÖZ

Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi

12 Şubat 2020; Ankara

1929 Dünya İktisat Buhranı

İki Dünya savaşı arasında 1929 yılında ABD'de başlayan iktisadi kriz, bir çok ülkeyi etkiledi.

Finansal kriz Dünyada 50 milyon insanın işsiz kalmasına, Dünya GSHY'nin %42 oranında düşmesine ve dünya ticaretinin de %65 oranında azalmasına neden oldu.

Bunalımdan ıkış için, toplam talebin Devlet eliyle arttırılmasına yönelik politikalar uygulandı.

Bretton Woods Sistemi

II. Dünya Savaşı devam ederken 1944 yılında ABD'nin New Hampshire Eyaletinin Bretton Woods kasabasında 44 ülkenin bir araya gelmesiyle Dünya Mali Sistemine yönelik olarak yapılan Konferansta (United Nations Monetary and Financial Conference) savaş sonrası dönemin finansal sistemi üzerine kararlar alındı. Savaş sonrasında

—International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)

—International Monetary Fund (IMF)

Kurulması kararlaştırıldı.

Bretton Woods Sistemi

United Nations Monetary and Financial Conference

BRETTON WOODS, NEW HAMPSHIRE
JULY 1 TO JULY 22, 1944

FINAL ACT AND RELATED DOCUMENTS

Bretton Woods Sistemi

II. Dünya Savaşı sonrasında ABD Dolarının değeri altına ve diğer ülke paraları da ABD Dolarına bağlanmıştı.

Ancak 1970'lerin başında ABD, tek taraflı olarak bu uygulamadan vazgeçti.

Bretton Woods Sistemi

Savaş sonrasında 1945 yılında IMF ve 1947 yılında Dünya Bankası faaliyetlerine başladı.

IMF, 1970'lere kadar daha çok sanayileşmiş ülkelere yönelirken, 1980'lerden itibaren az gelişmiş ülkelere yöneldi.

Dünya Bankası, II. Dünya Savaşı sonrası kentlerin ve ülkelerin imarı için destek sağlarken, bugün daha çok gelişmekte olan ülkelerin alt yapı yatırımları için destek sağlıyor.

IMF

IMF, döviz değişim kurlarının dengede tutulması ve ödemeler dengesi açıklarının finansmanı faaliyetlerinde bulunmaktadır.

IMF, *Finansal Programlama Modelini* kullanmaktadır.

Model, malların arz ve talebi ve döviz kuru ile formüle edilmektedir.

Malların uzun dönemde arzının, kısa dönem arzından farklı olduğu kabul edilmektedir.

Yapısal uyum programları

Yapısal uyum programları, serbest pazar ekonomisine geçiş reformları olarak tanımlanmaktadır.

IMF ve Dünya Bankası, borç vermek için serbest piyasa ekonomisi reformlarını çoğu zaman koşul olarak öne sürmüştür.

Bunlar ülke parasının devalüe edilmesi, kamu harcamalarının kısılarak bütçe açıklarının kapatılması, kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi, yabancı yatırımları özendirici politikalar uygulanması, verginin daha etkin yöntemlerle toplanması gibi uygulamalara dayanmaktadır.

Yapısal uyum programları

İrادی maliye politikalarının uygulanmasında dikkate alınması gereken konular, IMF Programları için geçerlidir. (Bkz. Bölüm 4)

Türkiye IMF İlişkileri

- Türkiye, IMF'ye 11 Mart 1947'de üye oldu.
- İlk niyet mektubunu TL % 328 devalüe edildikten sonra 1958 yılında verdi.
- İlk stand-by anlaşması 1 Ocak 1961'de imzalandı.
- 2000'li yıllarla birlikte IMF Dünyada giderek gözden düşerken Türkiye üç stand-by anlaşması daha yaptı.
- Türkiye 1961-2008 yılları arasında 19 stand-by anlaşması yaptı.
- IMF politikalarının yükü, Türkiye'de de daha çok düşük gelir gruplarının üzerinde kaldı.

